

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Приймальної комісії
Ігор ЦЕПЕНДА
«24» березня 2025 р.

ПРОГРАМА

вступного випробування з

Комплексного іспиту з історії та теорії міжнародних відносини для
зарахування на навчання за освітньо-науковим ступенем доктора філософії за
спеціальністю

С3 «Міжнародні відносини»

на основі освітнього рівня магістра (освітньо-кваліфікаційного ступеня
спеціаліста) при прийомі на навчання у 2025 році
за несуміжною спеціальністю

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
Протокол № 1 від 24 березня 2025 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з “Історії та теорії міжнародних відносин” є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем Доктор філософії за спеціальністю СЗ Міжнародні відносини (освітньо-наукова програма Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії) при прийомі на навчання на основі ступеня магістра/спеціаліста до Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника у 2025 році.

Програма містить основні питання з дисциплін: Історія міжнародних відносин”, “Дипломатична і консульська служба”, “Міжнародні відносини і світова політика”, “Політологія”, та перелік рекомендованої літератури.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість абітурієнту систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “Історія міжнародних відносин”

1. Зовнішня політика вавилонського царя Хаммурапі.
2. Єгипет у міжнародному житті Стародавнього Сходу.
3. Перші форми міжнародних зв'язків у давньогрецькому суспільстві.
4. Теоретичні засади зовнішньої політики в Давній Індії.
5. Зовнішня політика Давнього Китаю в період династій Цинь (221–206 рр. до н.е.) та Хань (206–220 рр. н.е.).
6. Пунічні війни в контексті міжнародних відносин в Східному Середземномор'ї (III – II ст. до н.е.).
7. Зовнішньополітична діяльність Гая Юлія Цезаря.
8. Візантійська дипломатія – “наука про управління варварами”.
9. Дипломатія Карла Великого.
10. Дипломатичні маневри доби Хрестових походів.
11. Політичний реалізм Ніколо Макіавеллі та його застосування в дипломатії.
12. Дипломатичні комбінації в ході Семилітньої війни та навколо її підсумків.
13. Зовнішня політика Наполеона і позиція дипломатичних кіл європейських країн.
14. Дипломатичний контекст Віденського конгресу. Криза Віденської системи міжнародних відносин.
15. Міжнародні відносини напередодні Першої світової війни. Липнева криза та початок війни.
16. Загарбницькі плани провідних держав напередодні Великої війни.
17. Дипломатія провідних держав світу на завершальному етапі війни. Перемога Антанти та підписання перемир'я.
18. Паризька мирна конференція. Програми головних держав-переможниць.
19. Мирні договори з Німеччиною та її союзниками.
20. Проблема німецьких репарацій і міжсоюзницьких боргів у міжвоєнний період.
21. Міжнародна ситуація навколо Радянської Росії в перші роки її існування.
22. Громадянська війна в Іспанії. Становлення блоку агресорів.
23. Аншлюс Австрії, його наслідки і позиції великих держав.
24. Мюнхенська угода як результат політики умиротворення Німеччини.
25. “Пакт Ріббентропа-Молотова” і його наслідки.
26. Початок Другої світової війни і зовнішня політика великих держав.
27. Розширення фашистської агресії в Європі. Дипломатичні кроки та військові кампанії СРСР.
28. Напад Німеччини на СРСР. Формування антигітлерівської коаліції.
29. Поглиблення відносин між союзниками. Відкриття другого фронту в Європі.
30. Основні питання та рішення Ялтинської (Кримської) та Потсдамської (Берлінської) конференцій.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дюррозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 р до наших днів. – К., 1994.
2. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики. ХХ – початок ХХІ ст.: Навч. посіб. / В.Ф.Салабай, І.Д.Дудко, М.В.Борисенко, М.П.Чуб. – К.: КНЕУ, 2006.
3. Цветков Т.М. Міжнародні відносини і зовнішня політика (1918 –1945 рр.). – К., Либідь, 1997.
4. Зінченко А. Історія дипломатії. Навчальний посібник. 2002. 433 с. URL: <http://irbisnbnv.gov.ua/ulib/item/UKR0001402>
5. Історія міжнародних відносин: підруч./ І.В.Алексєєнко, А.Х.Єремєєва, М.В. Несправна.– Дніпро: ДДУВС, 2020. – 228 с.
6. Крушинський Вадим Юрійович, Манжола В. А. Міжнародні відносини та світова політика. 1945 - 1980. Дати. Події. Факти [Текст]:навч. посібник .- К.:Либідь,2007 .-192 с.
7. Локальні війни та збройні конфлікти другої половини ХХ століття:Історико-філософ. Аспект [Текст]: монографія / О.І.Гуржій, С.П.Мосов, В.Д.Макаров та ін.-К.:Знання України, 2006.-356 с.
8. Мартиненко Анатолій Констянтинович, Мартиненко Б. А. Міжнародні відносини 1945 - 1975 років [Текст] : навч. посіб.-Рек. МОН .- К.:ЛіраК,2007 .-366 с.
9. Міжнародні відносини [Текст]: навч.посібник/Оборський Г.О. та ін.К.:Каравела,2019 .-178 с. 8. Міжнародні відносини та зовнішня політика 1980-2000 роки [Текст]:підручник/Л. Ф. Гайдуков (кер. авт. кол.) , В. Г. Кремень та ін.-К.:Либідь,2001 .-624 с.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “Міжнародні відносини і світова політика”

1. Установча конференція Організації Об’єднаних Націй в Сан-Франциско.
2. Паризька мирна конференція і врегулювання відносин з колишніми союзниками Німеччини. Вирішення австрійського питання.
3. Політика СРСР в країнах Центрально-Східної Європи у другій половині 1940 – на початку 1950-х рр. Конфлікт між радянським Союзом та Югославією.
4. Зміна зовнішньополітичної стратегії США у II половині 40-х рр. ХХ ст. Доктрина стримування.
5. Спроба ідеологічної та економічної консолідації країн соцтабору. Інформбюро. РЕВ.
6. Створення військово-політичних блоків держав.
7. Загальна характеристика Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин.
8. “Холодна війна” як нове явище в міжнародних відносинах.

9. Німецькі землі в перші післявоєнні роки. Перша Берлінська криза. Створення німецьких держав.
10. Створення Ізраїлю. Арабо-ізраїльські війни.
11. Розпад колоніальної системи. Причини, етапи та проблеми.
12. Карибська криза та події I половини 1970-х рр. у Чилі.
13. Нарада з безпеки і співробітництва в Європі.
14. Радянсько-американські міждержавні стосунки 70-х рр. XX ст. Співпраця провідних держав світу у сфері обмеження ядерних озброєнь.
15. “Афганська авантюра” СРСР та реакція на неї західних держав.
16. Зміна зовнішньополітичної стратегії СРСР у середині 1980-х рр.: причини та наслідки.
17. Ситуація у ФРН та НДР у другій половині 80-х рр. Утворення єдиної держави.
18. Вплив другої фази розрядки на ситуацію у Центрально-Східній Європі. Розпад східного блоку.
19. Розпад Югославії.
20. Наростання децентралістичних тенденцій у СРСР. Розпад Союзу. Створення СНД.
21. Еволюційні процеси в СНД.
22. Регіональні конфлікти в країнах колишнього Радянського Союзу.
23. Зовнішня політика США після завершення “холодної війни”.
24. Російська Федерація у світових процесах на сучасному етапі.
25. КНР в міжнародних відносинах на початку XXI ст.
26. відносини на рубежі XX – XXI ст.: становлення і характерні особливості.
27. Глобалізація та її наслідки для світової політики.
28. Перспективи еволюції системи міжнародних відносин.
29. Передумови та початок формування Європейських Спільнот.
30. Поглиблення та розширення процесу об’єднання. Створення ЄС.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бебик В.М., Шергін О.С., Дегтерьова Л.О. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика: навчальний посібник. – К.: Україна, 2006.
2. Буряк П.Ю., Гупало О.Г. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності : навчальний посібник. – К.: “Хай-Тек-Прес”, 2007.
3. Демчук, П.О. Міжнародні відносини та проблеми євроатлантичної інтеграції : навчальний посібник / Павло Олексійович Демчук. – К.: ППП, 2004. – 264 с.
4. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики XX-XXI ст.: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.Ф.Салабай (кер. авт. кол.), І.Д.Дудко, М.П.Чуб та ін. – К.: КНЕУ, 2006.
5. Історія Центрально-Східної Європи: посіб. для студентів історич. і гуман. фак. університетів / За ред. Зашкільняка Л. – Львів, 2001.
6. Каменський Анатоль. Вступ до міжнародних відносин: Курс лекцій. – Львів : Світ, 1995.
7. Копійка, В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування:

навчальний посібник / за ред. Л.В.Губерського. / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко. – Рек. МОН України. – К.: Знання, 2009.

8. Коппель О.А. Міжнародні відносини ХХ століття: навчальний посібник / О.А. Коппель О.С. Пархомчук. – К.: Школяр, 1999.

9. Крушинський В.Ю. Міжнародні відносини та світова політика. 1945 – 1980. Дати. Події. Факти: навч. посіб / В.Ю. Крушинський В.А. Манжола. – К.: Либідь, 2007.

10. Лендшел, М. О. Розширення та політика сусідства Європейського Союзу : навчально-метод. посібник та матеріали до курсу. / Мирослава Олександрівна Лендшел. – Ужгород: Мистецька лінія, 2008. – 284 с.

11. Мартиненко А.К., Мартиненко Б.А. Міжнародні відносини 1945 – 1975 років : навч. посіб. – К.: Ліра-К, 2007.

12. Мицик, Л. М. Новітня історія країн Європи та Америки (1918 – 2007) [Текст] : навч. посібник / Лариса Миколаївна Мицик. – К.: Академвидав, 2008.

13. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 70-ті роки): Підручник / Гол. ред. Головка С.В. – К.: Вид-во Либідь, 2003.

14. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980 – 2000): Підручник / А.В. Губернський, Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень та ін. – К.: Либідь, 2001.

15. Сич, О.І. Світ у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.: основні тенденції політичного та соціально-економічного розвитку: навч. посібник / О.І. Сич, А.В. Мінаєв. – Рек. МОН. – Чернівці: Наші книги, 2010.

16. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917 – 1945 рр. Навч. посібник. – К.: Либідь, 1997.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “Дипломатична і консульська служба”

1. Центральні органи зовнішніх зносин: конституційні та спеціалізовані, їх завдання і функції.
2. Закордонні органи внутрішніх зносин, їх види та особливості практичної діяльності.
3. Функції Міністерства закордонних справ, його структура, форми і методи роботи.
4. Призначення глави дипломатичного представництва. Поняття “агреман” та процедура його отримання.
5. Класи глав дипломатичних представництв та їх акредитація в державах перебування.
6. Персонал дипломатичного представництва. Дипломатичні ранги.
7. Завершення дипломатичної місії.
8. Поняття “дипломатичний корпус”. Дуаєн – порядок та умови призначення і функції.
9. Імунітети дипломатичного представництва.
10. Головні принципи та правила усного дипломатичного спілкування.

11. Основні форми дипломатичних контактів.
12. Основні види документів у сучасному дипломатичному листуванні.
13. Документи зовнішньополітичного та внутрішнього листування.
14. Основні вимоги до складання дипломатичних документів.
15. Розвиток і кодифікація дипломатичного права міжнародних організацій.
16. Постійне представництво України при міжнародних та регіональних організаціях.
17. Делегації і спостерігачі держав в органах міжнародних організацій і на міжнародних конференціях.
18. Вимоги до дипперсоналу України в багатосторонніх відносинах.
19. Поняття спеціальних дипломатичних місій та їх класифікація.
20. Міжнародно-правові основи організації та діяльності спеціальних місій.
21. Привілеї та імунітети спеціальних місій.
22. Військова дипломатія.
23. Представники МВС при дипломатичному представництві.
24. Економічна дипломатія.
25. Торговельно-економічна місія у складі дипломатичного представництва.
26. Історія становлення і розвитку консульської служби.
27. Встановлення і припинення діяльності консульських зносин. Консульський патент. Екзекватура.
28. Персонал консульських установ і порядок його призначення.
29. Функції консульських установ і засоби їх здійснення.
30. Основні імунітети та привілеї консульських установ та їх працівників.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць. Вип. 39 (у двох частинах). Ч.1 – К., 2003.
2. Бабенко О.Г. Консульська служба України: підсумки першого десятиріччя// Науковий вісник Дипломатичної академії України. – Вип. 5. – К., 1998.
3. Белоколот О.Є. Удосконалення практики міждержавних відносин. Особливості дипломатичного протоколу в США// Наук. Вісник Дипломатичної Академії України. – Вип. 3. – К., 2000.
4. Білоусов М.М. Українська дипломатія: можливості, стан, перспективи// Науковий вісник Дипломатичної академії України. – Вип. 4. – К., 2000.
5. Бруз В.С. Українська дипломатія в ООН// Науковий вісник Дипломатичної академії України. – Вип.1. – К., 1998.
6. Галиняк Б. Дипломатична служба// Дипломатична бібліотека українського визвольного руху. – Мюнхен, 1945 р., ч. 1.
7. Гуменюк Б.І. Основи дипломатичної і консульської служби. – К., 1998.
8. Гуменюк Б.І. Дипломатичні привілеї та імунітети// Політика і час. – 1997. – № 3.
9. Гуменюк Б.І. Систематизація основних видів документів сучасного дипломатичного листування// Політика і час. – 1997. – №4.

10. Гуменюк Б.І. Спеціальні місії як форма дипломатії// Політика і час. – 1997. – № 10.
11. Гуменюк Б.І. Структура та персонал дипломатичного представництва. Дипломатичний корпус// Політика і час. – 1997. – № 7.
12. Гуменюк Б.І., Щерба О.В. Сучасна дипломатична служба. – К., 2001.
13. Дипломатія сучасної України. – К., 1997.
14. Зленко А.М. Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних геополітичних змін. – Київ-Харків, 2003.
15. Івченко О.Г. Дипломатія як чинник економічного розвитку держави// Науковий вісник Дипломатичної академії України. – Вип. 1. – 1998.
16. Комерційна дипломатія: торговельна політика і право: навчальний посібник. – Львів, 2005.
17. Кулик О.П., Сардачук П.Д. Елементи дипломатичного протоколу і дипломатичної практики в історії України. – Львів, 2000.
18. Нариси з історії української дипломатії/ О.І. Галенко, Є.Є. Камінський, М.В. Кірсенко та ін./ Під ред. В.А. Смоля. – К., 2001.
19. Подойма Д.Г. Дипломатичний захист громадян (до питання вивчення теми Комісії міжнародного права ООН)// Науковий вісник Дипломатичної академії України. – Вип. 3. – К., 2000.
20. Репецький В.М. Дипломатичне і консульське право. – Львів, 2002.
21. Руденко Г.М. Україна дипломатична. – К., 1999.
22. Руденко Г.М. Основи дипломатичного протоколу. – К., 1996.
23. Сагайдак О.П. Дипломатичний протокол та етикет: навчальний посібник. – 2-ге вид. – К., 2006.
24. Сардачук П.Д., Кулик О.П. Дипломатичне представництво: організація і форми роботи. – К., Україна. – 2001.
25. Сардачук П.Д., Кулик О.П. Елементи дипломатичного протоколу і дипломатичної практики в історії України. – Львів, 2000.
26. Сардачук П.Д., Сагайдак О.П. Україна у двосторонніх міжнародних відносинах. – К., 2006.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “Політологія”

1. Основні функції політичної системи.
2. Типології політичних систем: основні підходи. Основні типи політичних систем у країнах світу.
3. Влада як провідний чинник політичної системи. Основні концепції політичної влади.
4. Політична влада в країнах світу.
5. Політичний режим. Типології політичних режимів: різні підходи.
6. Авторитаризм. Авторитарні політичні режими в країнах світу.

7. Тоталітаризм. Тоталітарні політичні режими в сучасному світі.
8. Політична влада та політичний режим в Україні.
9. Політична еліта. Сучасні концепції політичних еліт.
10. Функції політичних еліт у країнах світу.
11. Обґрунтування необхідності існування еліт. Поповнення еліт у країнах світу.
12. Форми держав, їх складові. Типізації держав світу.
13. Повноваження глави держави, його відносини з владними інститутами в монархіях світу.
14. Республіканська форма правління. Типи республік у світі.
15. Інститут президентства, різновиди президентського правління в державах світу.
16. Повноваження глави держави, його відносини з владними інститутами в республіках світу.
17. Повноваження парламентів у країнах світу; законодавчий процес.
18. Виконавча влада. Уряд у системі органів державної влади; способи формування урядів у країнах світу.
19. Компетенція урядів, їх функції в країнах світу.
20. Нормотворча діяльність урядів у країнах світу.
21. Форми державного устрою. Унітарні держави. Прості унітарні держави у світі.
22. Федеративний устрій. Типи федерацій у світі.
23. Місцеві органи влади в країнах світу.
24. Місцеве управління та самоврядування у країнах світу; провідні тенденції розвитку.
25. Законодавча влада в Україні.
26. Виконавча влада в Україні.
27. Поняття про політичну партію. Генезис політичних партій. Функції політичних партій.
28. Типізації політичних партій: основні підходи. Поширення у світі основних типів політичних партій.
29. Поняття про партійну систему. Головні типи партійних систем. Поширення партійних систем у державах світу.
30. Політичні вибори. Типи виборчих систем.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Політологія: підручник / за редакцією Ф.М.Кирилюка, - 2-ге видання, перероблене і доповнене. – К. : Здоров'я, 2004. – 776 с.
2. Політологія: лекційний курс і практикум: навч. посіб. /за ред. докт. філос.наук, доцента Т.В. Гончарук. – Тернопіль : Астон, 2009. – 376 с.
3. Політологія: підручник / за ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – 3-тє вид.,переробл., доп. Рек. МОН. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 568 с.
4. Політологія: підручник / за ред. В.Ф. Цвиха. – Рек. МОН. – К. : Київський ун-т, 2010. – 671 с.

5. Політологія: підручник / за ред. Л.М. Димитрової, С.О. Кисельова. – К. : Знання, 2009. – 206 с.
6. Брегеда А.Ю. Політологія: Навч.посібник для самост. вивч. дисц. / А. Ю. Брегеда ; Ред. Мерзвинська Л. – К. : КНЕУ, 1999. – 108 с.
7. Гелей С.Д. Політологія: Навч.посібник.- 5-те вид., перероб. і доп. / Степан Дмитрович Гелей. – К. : Знання, 2004. – 645 с.
8. Гелей С.Д. Політологія: навч.посібник / Степан Дмитрович Гелей, С. М. Рутар. – Рек. МОН; 8-ме вид., перероб. та доп. – К. : ЦУЛ, 2013. – 348 с.
9. Кухта Б. Політологія. Історія і теорія політичної науки [Текст]: курс лекцій / Борис Кухта. – Львів : Кальварія, 2004. – 272 с.
10. Левківський К.М. Політологія. Підручник для студентів вищих закладів освіти. - 5-е вид., стер. / К. М. Левківський. – Львів : Новий Світ, 2006. – 476 с.
- 11.Макар Ю.І. Політологія: навч. посібник / Ю. І. Макар, О. Ю. Докаш, Т. П. Лаврук. – Рек. МОН. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 596 с.
- 12.Муляр В.І. Політологія: Навч. посібник / В. І. Муляр. – К. : Вид-во ЦУЛ, 2003. – 356 с.
- 13.Піча В.М. Політологія: конспект лекцій / В.М. Піча, Н.М. Хома. – Рек. МОН; 4-те вид.,стереотип. – Львів : Новий Світ-2000, 2012. – 172 с.
- 14.Прибутько П.С. Політологія: посібник для іспитів . / Петро Степанович Прибутько, С. І. Вировий, Р. В. Михайленко. – К. : ПАливода А.В., 2005. – 152 с.
- 15.Рудакевич О. М. Політологія: навч.-метод. посіб. / О. М. Рудакевич. – Тернопіль : Астон, 2000. – 172 с.
- 16.Рудич Ф. М. Політологія: підручник / Фелікс Михайлович Рудич. – 2-ге вид., стереотип. Рек. МОН. – К. : Либідь, 2006. – 480 с.
- 17.Семке Н. М. Політологія. Модульний курс: навчальний посібник для ВНЗ / Ніна Миколаївна Семке. – Рек.МОН. – Харків : ПП «Торсінг плюс», 2009. – 384 с.
- 18.Скрипникова Л. В. Політологія: навч. посібник / Лідія Василівна Скрипникова, Л. С. Тутік, М. О. Гринчак. – Рек. МОН. – К. : ЦУЛ, 2014. – 272 с.
- 19.Юрій М.Ф. Політологія: підручник. / М. Ф. Юрій. – К. : Дакор, КНТ, 2006. – 416 с.
- 20.Політологія: підручник / за ред. М.М. Вегеша. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 384 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.